

EPISTVLARVM PAVLINARVM

CODICES GRAECE ET LATINE SCRIPTOS

AVGIENSEM BOERNERIANVM CLAROMONTANVM

EXAMINAVIT INTER SE COMPARAVIT AD COMMVNEM ORIGINEM REVOCAVIT

PETRVS CORSSEN

SPECIMEN PRIMVM

AD PROGRAMMA GYMNASII IEVERENSIS ADDITVM

TYPIS EXPRESSIT
HENRICVS FIENCKE KILIENSIS
ANNO MDCCCLXXXVII.

1887. Progr.-No. 618.

Materia disponitur.

I. Epistularum Paulinarum codices Graeco-Latini plures nobis servati sunt, inter quos quae intercedat ratio nondum ita explicatum est, ut ad Novum Testamentum recensendum recte adhiberi potuerint. Ex eis unus Sangermanensis E a novissimis Novi Testamenti editoribus Hortio et Westcottio iure neglegitur. Est enim pessimum apographum libri adhuc exstantis D. Ceteri dignissimi sunt, qui diligenter excutiantur: cod. Augiensis F edidit Scrivenerus Cantabrigiae 1859, cod. Boernerianus G edidit Matthaeius Misenae 1791, cod. Claromontanus D edidit Tischendorfius Lipsiae 1852.

II. Ex his cognatione inter se proximi sunt F et G. G ex F non esse descriptum perspicuum est, utrum F ad G an uterque ad commune quoddam exemplar revocandus sit dubitatur. Exstitit illius sententiae fautor vir clarissimus et de recensione Novi Testamenti optime meritus Hortius (v. Gregory prolegomena in Tischendorfii Novi Test. editionem octavam p. 429). Eiusdem veteris exemplaris F et G apographa esse statuit Scrivenerus (p. XXVI). [1])

III. Uterque codex scriptus est saeculo IX. alter in monasterio S. Galli [2]) alter, ut videtur, in monasterio Augiae Maioris prope Constantiam sito, cuius quidem olim erat (v. Scrivener p. 272). Utriusque codicis litterae Graecae unciales librariorum Latinorum manus produnt. Latina in G litteris Anglosaxonicis, in F litteris Carolingicis exarata sunt. Alter librarius Hibernus, alter Germanus erat. Scripsit enim ille nonnulla Hibernice in G fol. 23 (v. Roensch Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie 1882 p. 488), hic uerbum εξουσιαζει I Cor VII, 4 vertit Germanice 'uualtit' (Scrivenerus dubitat inter 'uualtit' et 'uualtet', v. adnotationes eiusdem p. 275).

Tredecim utroque codice epistulae continentur. Nam ep. ad Hebraeos excluserunt, nisi quod F eam Latine secundum Vulgatam exhibet. Ceterae hunc ordinem tenent:

Rom Cor I et II Gal Eph Phil Col Thess I et II Tim I et II Tit Philem

---

1) Scrivenerus affirmat idem iudicavisse Bentleium, qui codicem F a. 1718 in Germania emptum in Britanniam transtulit. De hoc ego valde dubito. Exstat in quodam exemplari, quod Bentleius cum codice F contulit, nota ab illo ad Rom I — III, 19 adscripta haec: Variae lectiones ex altero nostro Msto, eiusdem veteris exemplaris apographo (v. Scrivener p. 284). Rom I — III, 19 desunt in F. Propterea Bentleius ex alio codice cognato varias lectiones supplebat, neque tamen ipse hunc nominavit neque S. nos docet lectiones illas re vera e cod. Boerneriano esse. Immo e cod. Claromontano eas petitas esse suspicor. Nam in F fol. 35 haec adnotavit idem Bentleius: Vide pag. 39. Defuit folium in Autographo: nam utrobique et hic et 39, et 94: par est spatium. Nec vero exscriptus est ex Cod. Claramontano: quia et iste et Germanensis utroque loco integer est. R. B. Eaedem lacunae sunt in G. De hoc Bentleius plane silet neque erat, cur negaret codicem Augiensem ex Claromontano exscriptum esse, nisi hoc olim vel ipsi vel aliis probabile visum esset.

2) Huius eiusque gemelli Δ aetatem et patriam sic definivit Rettigius, ut nihil contradici possit. V. Antiquissimus evangeliorum codex Sangallensis ed. Rettig p. XLIII. sqq.

Post Philem in G exstat inscriptio epistulae ad Laodicenses

ad	laudicenses	incipit	epistola
προσ	*λαουδακησασ.*	*αρχεται*	*ἐπιστολη*

Porro in pagina sequenti quae est eadem ultima codicis brevis Marci cuiusdam monachi expositio de lege spiritali Graece et Latine in I Cor. Et haec et illa desunt in F.

Specie F et G longe inter se distant. Ille nitide scriptus est forma octava singulis paginis bipartitis Latinum Graeco e regione habens, hic paene quadratus Latinis super Graeca scriptis rudiore scriptura exaratus est. Utriusque codicis specimen e I Cor. exhibeo:

paulus	uocatus	apostolus	xpi	ihu	per	uo	
Παυλοσ	*κλητοσ*	*αποστολοσ.*	*χυ*	*ιηυ.*	*δια*	*θε*	
luntatem	di	et	sosthenes	.	frater		
λημα τοσ.	*θυ*	*Και*	*σωσθενησ.*	*ο.*	*αδελφοσ.*		
	aecclesiae		di	sanctificatis	in		ihu
.τη.	*εκκλησεια*	*του*	*θυ*	*ηγειασμενοισ.*	*εν.*	*χρω*	*ιυ*
	quae est	in	corintho	uocatis sanctis + sanctos			
τη	*ουση*	*εν.*	*χορεινθω.*	*Κλητοισ*	*αγιοισ.*		

Παυλοσ κλη	Paulus uoca
τοσ. αποστολοσ. χυ.	tus apostolus xpi
ιηυ. δια. θεληματοσ. θυ.	ihu. per uoluntatem di
και. σωσθενησ. ο. αδελφοσ.	et sostenes frater
τη. εκκλησεια. του. θυ. η. γειασ	aecclesiae di. sanctifica
μενοισ. εν. χρω. ιυ. τη. ουση.	tis in xpo ihu quae est
εν. χορεινθω. κλητοισ. αγιοισ.	corinthi. uocatis sanctis

IV. Sed licet faciem dissimilem praeferant, tamen ipsa lectione in Graeco quidem ita consentiunt, ut qui eos non accuratius inter se conferat alterum ex altero descriptum esse facile sibi persuadeat, praesertim cum G, quamvis et ipse Graeci sermonis rudis sit, tamen industria et diligentia F aliquanto superet. At non omnia quae in F leguntur ex G orta esse possunt. In Eph F cum G discrepat centies undequinquagies. Sustulerunt tamen corrigendo G 15, F 32 errores. Rectius se habet F septies decies. Hoc neque in emendatione, quae a tali librario expectanda non est, neque in casu, sed in lectione positum esse apertum est. [1])

Eph II, 13 *εν. χρω. ιυ εν χρυ ιυ* III, 3 *ολλιγω ολιπω* IV, 16 *μερουσ μετρουσ* 18 *εσκοτισ.* (.ος.) *μενοι. Εσκοτισ. μενοσ* VI, 1 *η‿τισ Ηι τισ* 14 *εν. δυσαμενοι. ενδυσαμενοι* ibid. *δικαι. υνησ δικαιοσυνησ* 17 *περικεφαλιαν περι καιφαλῖαν.* Praeterea F retinuit formam *χυ* pro *χρυ* I, 2. 5. 17 IV, 13 V, 20. 21 *χν* pro *χρν* VI, 24 *χω* pro *χρω* I, 3 *ιυ* pro *ιηυ* II, 20.

Est eadem fere per omnes epistulas lectionum variantium ratio, ut longe plura G, nonnulla F accuratius reddat velut:

Rom V, 21 *δικαιοσυνησ δικαιονησ* VI, 3 *εισ χν ιν εισ χν ιη* VII, 17 *κατεργαζομαι καταργαζομαι* IX, 4 *Οιτινεσ Οτεινεσ* XII, 10 *αλλελουσ* (η) *δλληλουσ* (ex *λλληλουσ!*) I Thess II, 17 *αδελφοι δδελφοι* (confudit *Α* et *Δ*) Rom XIV, 10 *τον. αδελ‿φον. σου. τον. αδελφον του* I Cor III, 21

[1]) Priorem F, posteriorem G reddidi.

[illegible] IV, 15 *εναγγελιον* *ενεγγελιον* [illegible]

[illegible] XXXI Rom VII, 19 *αλλο μ* [illegible]

[illegible] 15 verba *λοιπον μελη λογιζ* [illegible]

[illegible] F omisit G.

Assentiendum igitur esse censeo Scrivener[illegible] [illegible] codicis ex altero non possint [illegible] XXVI [illegible] Tamen at difficilioribus quoque [illegible] quod cum leviter tetigerit Scrivenerus [illegible] explicavisse piguit, quod simul [illegible] ratio.

2. [illegible] speciminibus codicum perspicitur [illegible] formis [illegible] G rimu, inter se distincta [illegible] [illegible] false [illegible] primum effecerant mutavant aut iuncta [illegible] [illegible] illustrare sufficit

G

[illegible] 9	*Ουκατενοησατε*	
	εχιαον τα αιγα	
12	*ηλδεναμοαι*	
3	*δαθειτοο*	
	Εισ ει	
[illegible]	*ελευθερωθεντεσ*	[illegible]
[illegible] 6	*Συνημεινω τομω*	[illegible]
[illegible]	*τον ουτχενονιων*	[illegible]
[illegible]	*αδικεια τιμα*	[illegible]
[illegible]	*μεμφεται*	*ανμφετ* [illegible]
[illegible]	*ανομοιωθηναι*	[illegible]
[illegible] 17	*ενεκεντρισθη* [illegible]	*εκεν τρισθης*
[illegible] 4	*ενεκεν τρισθης*	[illegible] *κεντρισθης.*
[illegible] 11	*τησ σπουδη*	*τη σπουδη*
17	*αντι κακον αποδιδοντεσ*	[illegible] *κακ αντ αποδιδοντεσ*
[illegible] 6	*εν τουτω*	*εν τουτω.*
7	*τουναντιον*	*του ναντιον.*
6	*Θανατοσ*	*Θανα τος.*
[illegible] 17	*Καινη κτισισ*	*και νη κτισις*
[illegible] 4	*Αλλα λαμβανει δοξαζεσ*	*αλλα λαμ* [illegible]
[illegible] 8	*μεταμεληθην*	*με τα μελ* [illegible]
	ανταμελομαι	*με τε μελομ* [illegible]
[illegible]	*οικειοι τον θυ*	*οικει ουτο* [illegible]
[illegible] 1	*απηγιτουδεχοντεσ τοιονι*	*απηγιτουδεχον* [illegible]
[illegible] 17	*ανανοτητι*	[illegible]
[illegible]	*τα ουκαν χοντα*	*τα ουκ ανχοντα* [illegible]

epistola

Marci cuiusdam monachi exposita

sunt in F.

est forma octava singulis paginis

Latinis super Graeca scriptis

I Cor exhibeo:

ap			ihu	per	de
		χ	ιηυ.	δια	θε
				frater	
και		ο.		αδελφοσ.	
		in			ihu
		εν.	χρω		ιυ
corintho		uocatis sanctis et sanctos			
		κλητοισ	αγιοισ.		

	Paulus uoca
χυ	us apostolus xpi
θυ	per uoluntatem di
ο. αδελφοσ	sostenes frater
του. θυ.	ecclesiae di. sanctifica
χρω. ιυ. ιη	in xpo ihu quae est
κλητοισ	uocatis sanctis

ipsa lectione in Graeco quidem ita ... non ... confer... ex altero descriptum esse facile sibi ... certum cum ... se G. ... rudis sit, tamen industria et diligentia ... superet. ... in F ... G orta esse possunt. In Epp F ... corrigendo G 15, F 32 errores. Rectius ... emendare ... tali librario expectanda non est, ... certum

... χρ ... III, ... IV, 16 μεφουσ μετρουσ 18 ... ενδυσαμενοι ibid. δικαιοσυνησ ... κεφαλαι ... F retinuit formam χυ pro χρυ I, 2. 5 ... χω pro ... ιυ pro ιηυ II, 20.

... lectio... ratio, ut longe plura G, nonnulla F

... VI, 3 ... εισ χυ ιη VII, 17 κατεργαζομαι ...

IX, 1 ... αλληλουσ (ex αλληλουσ!) I Thess II, 17 αδελφοι ... τον ... σου. τον. αδελφον τον I Cor III ...

ανϑρωπω ανϑωπω IV, 15 *εναγγελιον εναγγειον* Gal I, 2 *ταισ εκκλησειαισ ταισ εκκλησειασ* III, 17 *Λ Λ* (= XXX) Rom VII, 19 *αλλο μεισω. κακον. Αλλο. κακον* (ceteri *αλλα ο ου ϑελω κακον*) I Cor VI, 15 verba *ποιησω μελη πορνησ μη γενοιτο* bis posuit G, recte exhibet F Gal VI, 18 *αμην* habet F omisit G.

Assentiendum igitur esse censeo Scrivenero, qui eam esse lectionum variantium rationem affirmat, ut alterius codicis ex altero non possint derivari, utriusque e communi quodam fonte fluxerint (p. XXVI). Tamen ut difficilioribus quoque lectoribus satisfaciam, idem alio quodam argumento convincam, quod cum leviter tetigerit Scrivenerus (p. XXVIII), miror quomodo Hortius refutaverit. Hoc eo minus explicavisse pigebit, quod simul illustrabitur, quae fuerit et librariorum eruditio et ipsius archetypi ratio.

2. E speciminibus codicum perspicitur singula verba in G intervallis, in F insuper punctis, quibus rarius item G utitur, inter se distincta esse. Qua in re codices permulta inter se diversa exhibent, cum multa uterque, plura F false dirempta habeat. Saepe etiam in scribendo haesitantes quod primum effecerant mutabant aut iuncta dirimendo aut dirempta copulando. Paucis et gravibus exemplis rem illustrare sufficiet.

	G	F
Rom IV, 19	*Ουκατενοησεν,το*	*ουκ . ατεν . ησεν . το.* (ο. supra)
	εκατον τα αιτησ	*εκατοντα . αι . τησ*
20	*Αλλεδυναμωϑη*	*αλλε . δυνα‿μωϑη.*
V, 5	*δοϑεντοσ*	*δο . ϑεντοσ.*
	Εισ τι	*Ει στι.*
VI, 22	*ελευϑερωϑεντεσ*	*ελευϑερω . ϑεντεσ*
VII, 16	*Συνφημειτω νομω*	*συνφημει . τω . νομω*
IX, 3	*των. συνγενωντων*	*τωνσυνγενων των.*
14	*αδικεια παρα*	*αδικει . απαρα.*
19	*μεμφεται*	*μεν φεται.*
29	*ανομοιωϑημεν*	*ανομοι . ω . ϑημεν.*
XI, 17	*ενεκεντρισϑησ.*	*εν . εκεν . τρισϑησ.*
24	*ενεκεν τρεισϑησ.*	*ενεκεντρεισϑησ.*
XII, 11	*τησ . πουδη.*	*τη . σπουδη.*
17	*αντι κακον αποδειδοντεσ*	*αντικακ . ουαποδειδοντεσ.*
II Cor II, 6	*τω τοιουτω*	*τωτοι . ουτω.*
7	*τουναντιον*	*του . ναντιον.*
16	*ϑανατου*	*ϑανα . του.*
V, 17	*Καινη κτισισ*	*και . νηκτισισ.*
VI, 4	*Αλλεν παντεισυν ισταντεσ*	*αλλεν . παντει . συνισταντεσ.*
VII, 8	*μεταμενλο μαι*	*με . τα . μελομαι.*
	μετεμελομην	*με . τε . μελομιν.*
Eph II, 19	*οικειοι του ϑυ*	*οικει . οιτου . ϑυ.*
III, 4	*αναγινωσκοντεσ νοησαι*	*αναγινωσκον ; τεσ‿νοησαι.*
IV, 17	*ματαιοτητι*	*μαται . ο . τητι.*
V, 4	*τα ουκαν κοντα*	*τα . ουκ . ανκοντα.* (pro *ανηκοντα*).

Eph V, 28 οι . ανδρεσ οφιλουσιν. αγαπαν τασ — οι . ανδρει . σοφιλουσιν. αγαπαντασ.

Tantum differentiae inter hos codices certe non exstitisset, nisi uterque haustus esset ex libro, in quo verba omnino non essent distincta. Ita facile intellegitur, quomodo librarii Graecae linguae parum periti incredibili quadam opera et labore Graeca e Latinis coniectura assequi studentes tantum alter ab altero discesserint.

3. E continuatione et coniunctione verborum aliud quoddam genus errorum in G frequentius natum est, ut librarius aut primam verbi litteram verbo praecedenti adiungeret, errore statim animadverso eam improbaret, aut ultimam verbi litteram male repetitam proximo praefigeret, quod item plerumque corrigebat velut: I Cor XVI, 17 επι. τη. παρουσιασ στεφανα II Cor I, 12 εν σο φιασ σαρκινη. Gal I, 10 αιτεια ανοισ (αιτει=ετι) Eph I, 7 τηνα απολυτρωσιν VI, 13 κατ. ιργασαμενοι,σ στηται I Thess IV, 8 ανονα αθετει I Tim VI, 10 περιεπιρανο οδυναισ. Rom V, 20 δε επαρεισηλθεν. I Cor XV, 15 Ευρισκομεθα. αδεκαι II Tim III, 11 Οια αμοι. (Haec omnia ex G sumpta sunt).

Moneo hic haud raro F et G eadem verborum monstra peperisse. De hac re suo loco quaeretur. Ne talia alter ab altero mutuatus esse putetur, obstat copia eorum, quae diversa habent. Itaque nos non iam dubitamus statuere F et G ex eodem codice continua scriptura exarato vel, ut cautius dicam, in quo certe longe plurima verba inter se conexa fuerint, descriptos esse.

V. Jam quaeritur, num in hoc (quem X signare liceat) Graecum cum Latino coniunctum fuerit. Nam versiones f et g, quae signari solent, obiter comparanti facile inter se dissimiliores videntur, ut diu perverse de eis iudicatum sit et adhuc iudicetur. Scrivenerus earum ullam necessitudinem esse negat Tischendorfium (qui tamen sententiam suam interim paulum mutaverat, cum de codice Augiensi in Anecdotis Sacris et Profanis p. 209 sqq. nonnulla conscriberet) aliosque secutus (p. XXVIII); Hortius teste Gregorio (p. 429) Vulgatam in f e g mutatam et ad Graecum conformatam esse iudicat.

1. Non solum Graeca, sed etiam Latina in X fuisse facile cognoscitur. Non memorabo probabile esse qui Graecum ex uno fonte hauserint, eos Latinum quoque inde derivasse. Rem gravibus validisque argumentis demonstrare malo.

f compluribus locis Latina supra Graeca scripsit. Quae cum maximam partem cum g consentiant, Scrivenerus dubitat, num haec quidem e g deducta sint an ex eodem fonte atque hic manaverint (p. XXIX). De quo ut lector ipse iudicet, ea quae in F inter lineas Latine scripta sunt pro varia eorum ratione digesta et cum G conlata proponam. In quo, ne nimium operis typothetae exhibeam, ea quae in libris ipsis secundis curis correcta sunt, emendata reddam.

I. Verbum Latinum e textu supra Graecum repetitur, ne dubium sit, quo referatur. Est idem verbum et in g et in Vulgata.

Rom XII, 5	το . δε.	autem
	alterius καθεισ . αλληλων . μελη	singuli alter alterius membra
I Cor II, 9	auris και . ουσον . ουκ.	nec auris [auris G ουσον.]

V, 11 cum
τω.
τοιουτω; — cum huiusmodi [G cum huiusmodi
τω . τοιουτω.]

13 auferte
εξαραται.
τον.πονηρον. — Auferte malum

XII, 18 nunc posuit
Νυν . δε . ο . θσ . εθετο . τα . μελη. — Nunc autem posuit ds membra

II Cor XII, 20 animositates
θυμου.
αιρειθειαι . κατα . λαλειαι. — aemulationes
animositates · dissensiones detractiones

I Tim VI, 10 και εαυτουσ
inseruerunt
περι . επιραν . οδυναισ . πολλαισ. — et inseruerunt
se doloribus multis

et in se ruerunt se
G Και εαυτουσ περιεπιραν

Paululum f et g inter se differunt:

I Cor XIV, 8 tuba
φωνην . σαλπιγξ.
det
δω. — vocem det tuba

uocem sapia + tuba dederit
G φωνην σαλπιγξ δω.

II. Quae desunt in textu inter lineas adduntur, $f^1 = Vg$, $f^1 + f^2 = g$

	f^2	f^1	g
Rom XIV, 10	et η . και . συ	aut tu	aut et tu Η . και συ
I Cor VI, 15	an Η . αρα ουντα . μελη	tollens ergo membra	an tollens ergo membra Η . αρα ουν τα . μελη [1])
XI, 2	ubique καθωσ . παντα . χου . παραδωκα.	sicut tradidi	sicut ubique tradidi Καθωσ πανταχου παραδωκα
XIV, 19	quidem λαλη ο μεν	loqui	loqui quidem λαλη ομεν [2])
34	uestrae Αιγυνεκαισ . υμων	mulieres	mulieres uestrae Αι γυνεκαισ υμων
XV, 23	οι . εν . τη . παρουσια . αυτου . sperantes ελπισαντεσ.	in aduentu eius [3])	qui in aduentu eius οι . εν τη . παρουσια αυτου sperauerunt + tes ελπισαντεσ

---

[1]) αρα pro αρασ.
[2]) λαλημεν pro λαλησαι.
[3]) Sic. cod. Amiatinus.

	f²	f¹	g
II Cor I, 20	honorem per προσ . δοξαν . και . τιμην . δι . nos ημων.	ad gloriam nostram	ad gloriam et honorem per nos προσ δοξαν και τιμην δι ημων
III, 1	commendaticiis η . εξ . ὑμων . συν στατικων epistolis επιστολον.	aut ex uobis	aut ex uobis commendaticiis epi- Η . εξ υμων συνστατειχων επι- stolis στολων
V, 19	euangelii ευαγγελιον . τον . λογον . τησ . κα- ταλλαγησ.	uerbum reconcilia- tionis	euangelii uerbum re- ευαγγελιον τον . λογον τησ . κα- conciliationis ταλλαγησ
XI, 3	αποτησ . απλοτητοσ . και τησ castitate αγνητητοσ.	a simplicitate	a simplicitate et απο τησ απλοτητοσ . και τησ . castitate αγνοτητοσ
XII, 17	auaricia επλεον . εκτησα . υμασ	circumueni uos	auaritia circumueni uos Επλεον εκτησα υμασ
Phil II, 29	at uero Προσ . δε . εχεσθαι . ουν.	Excipite itaque	ad uero excipite itaque Προσ δε εχεσθαι ουν
Col. III, 13	facite ουτοσ . και . υμεισ . ποιειτε.	ita et uos	ita et uos facite Ουτωσ και υμεισ ποιειτε
I Thess II, 8	eramus /. ουτωσ . ομει . ρομενοι	ita desiderantes /.	ita eramus desiderantes Ουτωσ ο μει ρομενοι
I Tim V, 19	exceptis nisi εκτοσ . ειμη.	Nisi	excepto exceptis + nisi Εκτοσ ειμη

III. Diversa in textu atque inter lineas habentur, f¹ = Vg, f² = g

	f²	f¹	g
Rom VIII, 13	incipietis μελλεται . αποθνησκι.	moriemini.	incipietis mori μελλεται αποθνησκὶν
18	quia οτι	quod	quia οτι
	nunc temporis τον . νυν . και‿ρον.	huius temporis	nunc temporis τον νυν . καιρον
20	subicientem eam δια . τον ὑποταξαντα.	propter eum qui subiecit [1])	propter subiecientem eam δια τον . υποταξαντα.
22	con συνσ‿τεναζει	ingemiscit	congemiscit συνστεναζει
23	receptaculum την . απαρχην.	primicias	receptaculum την απαρχην
	ingemiscimus στεναζομεν.	gemimus	ingemiscimus στεναζομεν

[1]) Sic libri antiquiores, recentiores add. 'eam'.

	f²	f¹	g
Rom XII, 11	tempore τω . καιρω . δουλευοντεσ.	dno seruientes	tempore seruientes τω . καιρω δουλευοντεσ.
XV, 7	glam δοξαν	honorem	gloriam δοξαν
13	spe in τη . ελπιδει . εν δυναμει.	in spe et uirtute	spe in uirtute τη . ελπιδει εν . δυναμει
I Cor III, 20	sunt uanae οτι . εισειν. ματαιοι	quo uanae sunt	quoniam sunt uanae uanae Οτι εισειν . ματαιοι.
V, 6	fermentat ζυμοι.	corrumpit.	fermentat ζυμοι.
VII, 33	sollicitat μερ . ιμνα	sollicitus est	sollicitat Μεριμνα
XI, 24	frangetur το . υπερ. υμων. κλω‿μενον.	quod pro uobis tradetur	quod pro uobis frangetur το . υπερ υμων Κλωμενον.
XII, 9	eodem εν . τω αυτω . πνι.	In uno spu.	in eodem spu εν . τω αυτω πνι
10	uirtutis δυναμαιωσ.	uirtutum	uirtutis δυναμαιωσ.
	linguarum γλωσσων.	sermonum.	linguarum γλωσσων
13	greci ελληνεσ.	gentiles	graeci Αληνεσ.
21	necessitatem tui non habeo χριαν . σου. ουκ . εχω.	opera tua non indigeo.	necessitatem tuam ł i non habeo χριαν . σου ουκ εχω
	necessarium uos Χριαν . υμων. ουκ. εχω.	non estis mihi necessarii	necessarium uos non habeo Χριαν υμων ουκ εχω
XIII, 1	unum εν . ειμει	factus sum	unum sum εν . ειμει
XIV, 35	mulieribus γυναιξιν.	mulieri	mulieribus γυναιξιν
XV, 1	notesco Γνωριζω	Notum — facio	notesco Γνωριζω
34	sobrii estote Εκνη‿ψαται.	Euigilate	sobrii estote Εκνηψαται.
51	dormiemus κοιμηθη . σωμεθα.	resurgemus	dormiemus κοιμηθησομεθα
II Cor I, 10	periculo εκτη . λικου̑ . του . θανατου̑.	de tantis periculis	de tanta ł periculo mortis εκ τη . λικον του θανατον[1])
II, 11	uersutias τα . νοηματα.	cogitationes	uersutias τα νοηματα
III, 13	finem εισ . τελοσ.	in faciem	usque in finem εισ τελοσ.

[1]) g lectiones non clare expressit; altera videtur esse; 'de tanta morte', altera 'de periculo mortis.'

	f²	f¹	g
II Cor III, 16	uero Οτα . δαν.	Cum autem	cum uero Οτα δαν
V, 3	expoliati εκλυσαμενοι.	uestiti	exspoliati εκλυσαμενοι.
8	consentimus ευδοκουμεν.	bonam uoluntatem habemus	consentimus ευδοκουμεν
	ad ενδημησαι	presentes esse	ad esse εν δημησαι
VII, 12	propter αλλε . νεκεντον . φανερω‿θηναι.	sed ad manifestandam	sed propter manifestandam Αλλενεκεντον φανερωθηναι ;
XI, 5	supramodum των . υπερλιαν . αποστολων	magnis apostolis	qui supra modum sunt apostolis των . υπερλιαν αποστολων.
Gal II, 2	exposui ανεβαλομην	contuli	exposui ανεβαλομην
Phil II, 4	laborantes εκαστοισ . κοπουντεσ	singuli considerantes	singuli laborantes ⁊ quaerentes εκαστοισ κοπουντεσ.
15	inreprehensibiles αμεμ‿π‿τοι.	sine querela	inreprehensibiles Αμεμπτοι
	inmaculati αμωμητα	sine rep̄hensione	immaculati αμωμητα
19	cum cognouero de uobis γνουστα. περι ὑμων.	cognitis quae circa uos sunt.	cum cognouero de uobis Γνουστα περι ὑμων
Col III, 14	unitatis τησ. ενοτητοσ.	perfectionis	unitatis τησ ενοτητοσ
I Thess II, 19	aut non etiam η . ουχ. ει‿και . ὑμεισ.	Nonne uos	aut non etiam uos Η. ουχ εικαι ὑμεισ
III, 1	iam μη. καιτει.	non [1] — amplius	non iam μη κετει
IV, 17	in εισ ὑπαν‿τησειν . τω χ̄ρ̄ω̄	obuiam x̄p̄ō	in obuiam x̄p̄ō Εισ ὑπαντησειν. τω χρω.
V, 12	cognoscere ἰδεναι.	ut noueritis	cognoscere ἰδεναι
II Thess I, 12	ita ut ο.πωσ.	ut	ita ut οπωσ

f² a g paulum differt.

	f²	f¹	g
I Cor I, 15	baptizauerim εβαπτεισα.	baptizati estis	baptizaui εβαπτεισα.
II Cor XI, 32	gentis princeps ο. εθ‿ναρχησ.	prepositus gentis	princeps gentis ο εθναρχησ

[1] 'nos' est in codice.

IV. Et f[illegible]

[illegible] I, 22 [illegible]

28 [illegible]

[illegible]
XII, 2[illegible] [illegible]

[illegible] XII, 11 [illegible]

XIII, 3 [illegible]

XIV, 12 [illegible]

II, 15 [illegible]

27 [illegible]

III, 14 [illegible]

sine causa
[illegible] II, 18 εικη

qua propter
[illegible] IV, 8 [illegible]

g a f[1] [illegible]

contestatur
[illegible] VIII, 16 συμμαρτυρει. — [illegible]

[illegible] XI, 1[illegible] [illegible] — non [illegible] qui [illegible] iniuriam.

in [illegible] — edi[illegible] alterutrum οικοδομειτε εις τον [illegible]
[illegible] V, 11 οικοδο[illegible] [illegible]

meministis — [illegible] meministis [illegible]
[illegible] II, 5 ου [illegible] — Non [illegible]tineti[illegible] Ου [illegible]

V. f[2] = Vg. g [illegible] lectiones recepit.

pro quo — propter quem [illegible] pro [illegible]
[illegible] XIV, 15 υπερ ου — [illegible] quem υπερ ου

in conspectu — in conspectu [illegible]
[illegible] I, 29 εν[illegible] — co[illegible] [illegible]

[illegible] loco lectio in codicibus Vulgatae fluctuat[illegible] plures tamen [illegible]

glorificauit — glori[illegible]
[illegible] VIII, 30 εδοξασεν. — [illegible] εδοξα[illegible]

g

uero
Οια δαν

expediati
ελεσαμενοι

e ... attanis
ενδοκουμεν

ad esse
εν δημησαι

sed propter manifestandum
ἑλλενεκενιον φανερωθηναι :

per supra modum erat apostolis
των υπερλιαν αποστολων.

exposui
αλεβαλομην

singuli laborantes 7 quaerentes
εκαστοισ κολουνεσ.

incomprehensibiles
ευερητοι

immaculati
αμωμητα

cum cognouero de uobis
Γνονσια περι ὕμων

unitatis
τησ ενοτητοσ

aut non etiam uos
Η ουχ εικαι ὕμεισ

non iam
μη κετι

in omnium xpo
Εισ ὕπαντησειν τω χρω.

cognoscere
ἴδεναι

ita ut
οπωσ

baptizaui
εβαπτισα.

princeps gentis
ο εθναρχησ

IV. Et f¹ (= Vg) et f² in g reperiuntur.

Rom VIII, 22	dolet οδυνει.	parturit	parturit ꝉ dolet οδυνει
38	confido πεπισμαι	certus sum	confido ꝉ certus sum Πεπισμαι
XII, 20	pota illum ποτειζαι . αυτον	potum da illi	potum da illi ꝉ pota illum ποτειζαι αυτον.
I Cor XII, 11	unicuique εκαστω.	singulis	unicuique ꝉ singulis εκαστω.
XIII, 3	substantias τα . υπαρχοντα.	facultates	facultates ꝉ substantias τα . υπαρχοντα
XIV, 10	uocum φωνων.	linguarum	uocum ·|· linguarum φωνων
Phil II, 15	sinceres ακαιραιοι.	simplices	sinceres ꝉ simplices ακαιραιοι.
27	prope παρα . πλησίον . θανατω.	usque ad mortem	usque ad ꝉ prope ad mortem ꝉ i παραπλησίον θανατω
III, 14	appetens απεκ‿τει‿νομενοσ.	me extendens	me extendens ꝉ adpetens απεκτεινομενοσ.
Col II, 18	sine causa εικη.	frustra	frustra ꝉ sine causa εικη
I Thess IV, 8	qua propter τοι . γαρουν.	Itaque	qua propter ꝉ itaque Τοι γαρ ουν

g a f¹ paulum deflectit.

Rom VIII, 16	contestabitur συνμαρτυρι.	testimonium reddit	reddet testimonium ꝉ contestabitur συνμαρτυρι.
II Cor VII, 12	iniuriatorem ου . χενεκεν . του . αδικησαντοσ.	non propter eum qui fecit iniuriam.	[propter iniuriatorem non propter eum qui iniuriam fecit ꝉ non ουχενεκεν του αδικησαντοσ
I Thess V, 11	in unum οικοδο‿μειται . εισ . τον . ενα.	edificate alterutrum	aedificate in unum ꝉ in alter utrum οικοδομειται. εισ τον ενα
II Thess II, 5	meministis ου μνημο‿νευεται.	Non retinetis	non meministis ꝉ non retinetis memoria Ου μνημονευεται

V. f² = Vg. g utrasque lectiones recepit.

Rom XIV, 15	pro quo υπερ . ου	propter quem	propter quem ꝉ pro quo ὑπερ ου
I Cor I, 29	in conspectu εν. ωπειον.	coram	in conspectu ꝉ coram ενωπειον

Uno loco lectio in codicibus Vulgatae fluctuatur, plures tamen codices cum f² consentiunt.

Rom VIII, 30	glorificauit εδοξασεν.	magnificauit	glorificauit ꝉ magnifi / εδοξασεν

VI. f^2 = Vg = g . f^1 a g discrepat.

II Cor V, 21	fecit *αμαρτιαν . εποιησεν.*	peccatum factus est	peccatum fecit *αμαρτîαν εποιησεν*
Col III, 24	retributionem *την . ανταποδοσιν.*	mercedem	retributionem *Την ανταποδοσιν*

VII. f^2 = Vg . f^1 = g.

I Tim IV, 7	aniles *και. γραωδεισ . μυθουσ.*	et inanes fabulas	et inanes fabulas *και αιγραωδεισ . μυθουσ*

VIII. f^1 = g = Vg . f^2 a g dissentit.

I Cor I, 21	quia nam *Επει . δη.*	Nam quia	nam quia *Επει δη*
XII, 9	curationum *χαρισματα . τα ιαματων*	gratiae[1]) sanitatum	a dona ł gratiae sanitatum *χαρισματα ταιαματων*
16	propterea *παρα τουτο*	ideo	ideo *παρα τουτο.*
XIV, 8	paratur *παρασ‿κευασεται.*	parabit se	parabit se *παρασκευασεται*
XV, 5	illis *τοισ . ενδεκα.*	undecim	undecim *τοισ . ενδεκα*
II Cor V, 10	quae. per. corpus *α . δια του . σωματοσ.*	propria corporis	propria corporis *αδια του σωματοσ*

Uno loco g a Vulgata paulum differt.

Gal VI, 17	laboris mihi nemo exhibeat *κοπουσ . μοι . μηδεισ . παρεχετω*	nemo mihi molestus sit.	mihi nemo molestus sit *κοπουσ . μοι Μηδεισ . παρεχετω.*

IX. Neutra lectio cum Vulgata, g cum f^1 convenit.

Rom IX, 11	non cum *Μηπο . γαρ.*	Nam cum nondum[2])	nam cum nondum *Μη πω γαρ*
Phil III, 14	in ante *τα . εμπροσ‿θεν.*	quae priora sunt[3])	quae priora sunt *τα εμπροσθεν*

X. Neutra lectio cum g , f^1 cum Vulgata congruit.

I Cor XV, 37	nasciturum *το . γεν‿νησομενον.*	quod futurum est	quod nascetur *το . γεννησομενον*
Phil II, 26	merebat *αδημονων.*	mestus erat.	taedebatur *αδημονων*

1) Vg gratia.
2) Vg cum enim nondum.
3) Vg quae sunt priora.

XI. Tribus locis binae lectiones supra scriptae sunt.

	f	Vulgata	g
Phil III, 14	secundum contemplationem ⸸ intentionem κατα. σκοπον.	ad destinatum	Secundum obseruationem • κατα σκοπον
I Thess IV, 11	studium habeatis ⸸ studere silendi ⸸ silere φιλοτει‿μεισθαι. ησυχαζειν.	operam detis ut quieti sitis	studium habere ⸸ ut quieti sitis silendi φιλοτειμεισθαι ησυχαζειν

Vides altero loco inter f et g omnino nullum, altero paene nullum consensum esse. Posterioris loci ratio implicatior est. Jungenda inter se sunt in f 'studium habeatis silendi' et 'studere silere'; in g 'studium habere silendi', verba 'ut quieti sitis' e Vulgata petita non habent unde pendeant. Totus locus sic mihi esse expediendus videtur: verbi φιλοτειμεισθαι duas interpretationes proposuerat X 'studium habere (silendi)' et 'studere (silere)'; alteram servavit g, utramque quidem f, alteram tamen ad similitudinem Vulgatae deflexam.

Tertius locus exstat Eph IV, 8. In quo ambas lectiones in X fuisse eo cognoscitur, quod cum altera lectio ipsa quidem g fugerit, signum tamen, quo varias lectiones inter se conectere solet, ille posuit; habet eam f.

	f	g
Ephes IV, 18	obscurati ⸸ obtenebricati εσκοτισ. μενοι.	obscurati ⸸ Εσκοτισ. μενοσ

Apparet F ne ea quidem, quae inter lineas habet, e G sumpsisse sed f² et g ex eodem fonte deductos esse. Nam cum plerumque f² cum g consentiat, tum aliquoties alter ab altero diversa exhibet, cum aut Vulgata in g se insinuaverit aut plurium ab X in unum locum congestarum lectionum alteram f² alteram g servaverit.

Cum vero F cum G et in Graeco et in Latino consentiat neque tamen ex eo descriptus sit, quis dubitet, quin illi Latinum ex eodem fonte atque Graecum hauserint? At textus Latinus codicis F Vulgatae esse dicitur. Vidimus omnino f² cum g, f¹ cum Vulgata congruere, contra aliquoties f¹ cum g, f² cum Vulgata convenire. Ex quo sequitur, ut lectiones interlineares, si postea additae sint, ut putat Scrivenerus (p. XXIX), non tamen aliunde originem duxerint quam textus. Ita corruit eorum sententia, qui hunc e Vulgata petitum esse contendunt. Immo ab ea alienus est, quamvis ex ea interpolatus sit.

2. Communis f¹ cum g originis inprimis ep. ad Romanos et I ad Corinthios amplissima argumenta suppeditant. Quo simul cognoscitur, quam arte etiam g ad X se applicuerit. Nam multa quae illius propria videantur, etiam in f leguntur. Ergo quod in g maxime conspicuum est, iam X id agebat, ut non tam sensum quam verba redderet atque omnino Graeca Latine sic exprimeret, ut verborum Graecorum conformatio et structura quam maxime in Latino cognosceretur. Cuius rei f¹ et g eadem exempla praebent velut:

Rom VII, 25 *autem carni* (*carne* f¹) τη δε σαρκι. Similiter saepe g, bis f¹ solus: Rom XII, 4 *autem omnia membra* τα δε παντα μελη (ceteri τα δε μελη παντα) XII, 5 *autem singuli* το δε καθεις. f¹ g Rom XI, 25 *non enim uolo* ου γαρ θελω. V, 13 *usque enim ad legem* (ceteri *usque ad legem enim*) αχρι γαρ νομου. Verbum μηκετι g semper vertit *non iam* (ceteri *iam non*) item f¹ Rom VII, 17 et 20. Item f¹ g Rom VI, 6 *non ultra* (ceteri *ultra non*).

Rom VII, 11 *ex illa* (pertinet ad *mandatum* quod praecedit) δι αυτησ XI, 4 *septem milia uiros* επτακισχιλιουσ ανδρασ. item I Cor IV, 15 *decem milia paedagogos* Rom IV, 16 *in esse firmam promissionem* εισ το ειναι βαιβαιαν την επαγγελειαν VII, 3 *non esse eam adulteram* του μη ειναι αυτην μοιχαλειδα V, 6 *consistentibus nobis infirmis* οντων

ημων ασθενων. Similiter V, 8 *peccatoribus subsistentibus nobis* 13 *non consistente lege* IV, 17 *essentialia* (f *essentinalia*) *οντα* VI, 12 *in oboediendo ei εισ το επακουειν αυτη*.

Rom IV, 12 *eis non ex circumcisione tantum τοισ ουκ εκ περιτομησ μονον* VII, 13 *ipsum peccatum η αμαρτια* IV, 13 *ut heres ipse esset το κληρονομον αυτον ειναι* XI, 5 *nunc in hoc tempore* f *in hoc nunc tempore* g *εν τω νυν καιρω* XI, 27 *et hoc illis erit a me testamentum και αυτη αυτοισ η παρ εμου διαθηκη* [1])

Nonnulla f accuratius tradidit quam g velut: Rom VII, 19 *odio* hab. f. om. g. [2]) VIII, 26 *adiuuat infirmitatem orationis nostrae* *infirmitatem* om. g [3]) IX, 1 *testimonium reddente mihi* *testimonium* ꝉ *contestante mihi* X, 19 *ad emulandum prouoco uos* *ad aemulationem* ꝉ *or uos* X, 20 *inuentus sum in me non quaerentibus* *inuentus sum inter eos* ꝉ *in eis me non quaerentibus* [4]) XV, 27 *factae sunt gentes* *facti sunt gentes*. [5])

Alia et a g et a Vg aliena num f a X receperit, minus certum videatur: Rom VI, 8 *conuiuemus xpo* *simul* ꝉ *conuiuemus cum xpo* [6]) X, 15 *quomodo autem* *aut quomodo πωσ δε* XI, 14 *si quoniam* *si quomodo ει πωσ* [7]) XI, 15 et 16 *est* om. f, non est in Graeco XI, 36 *saeculorum* hab. f om. g [8]) XIV, 2 *alius quidem* *alius autem οσ μεν* XV, 20 *ut non* *ut ne* (Vg *ne*).

Rom VII, 18 *quod* *quia*. VIII, 22 *quia* *quod* ꝉ *quoniam* VII, 19 *illud* *hoc* XI. 25 *uobismet ipsis* *uobis ipsis* XIV, 10 *in manducando* *in edendo* 22 *tenes* *habes* XV, 14 *caritate* *dilectione* ibid. *inuicem* *alterum* 15 *in memoriam uos reuocans* *re* ꝉ *commemorans uos* 24 *in transitu* *per circuiens*.

Nonnulla in f ex Vulgata et X conflata sunt velut: Rom IV, 11. 12 *ut fieret pater omnium credentium . . . et patrem circumcisionis* *in consistendo eum patrem omnium credentium . . . et patrem circumcisionis* XV, 24 *spero . . . deduci* *spero . . . praemitti* Vg *spero quod . . . deducar* (retinuit igitur f verbum e Vulgata, formam secundum X mutavit).

Inde a II ep. ad Cor vestigia antiquae recensionis magis magisque a Vulgata obruuntur neque tamen prorsus dèficiunt. Velut in Eph cum alia tum haec f cum g communia, a Vg diversa habet: I, 9 f g *mysterium* Vg *sacramentum* II, 2 *in filiis* *in filios* 8 *ex nobis* *ex uobis* 11 *dicebamini* *dicimini* 15 *in decretis* Vg om *in* III, 3 *secundum reuelationem enim* *quoniam secundum reuelationem* 5 *sanctis eius apostolis* *sanctis apostolis eius* 8 f *haec gratia dei* g *gratia haec dei* Vg om *dei* 9 f g add *et a* (*a* om f) *genealogiis* post *saeculis*.

Statuendum igitur est F et G non solum Graecum, sed etiam Latinum e communi quodam archetypo descripsisse. Jam vero quaeritur, qua ratione hic institutus fuerit. Valde dubium hoc videatur. Nam utrius forma antiquior sit, G an F, per se non patet, sed et hanc ex illa et illam ex hac nasci potuisse confitendum est.

VI. Si quis ex eo quod etiam in F nonnulla inter lineas scripta sunt, coniciat interlinearem fuisse versionem X, ego ex hoc potius contrarium concludam. Nam male cum illa opinione talia concinunt:

---

[1]) Confuderunt articulum cum verbo *ειναι*.

[2]) Om. item G *μισω* cf. supra p. 3.

[3]) In Graeco *τη ασθενεια* in X exciderat.

[4]) g miscuit cum ea lectione quam f recte expressit alteram 'inter eos ꝉ in eis qui me non quaerebant.'

[5]) g confudit ex 'facti sunt gentiles' et 'factae sunt gentes.'

[6]) Scribendum fuit, ut uidetur, 'simul uiuemus cum xpo ꝉ conuiuemus xpo.'

[7]) Fortasse in X fuit 'si quomodo ꝉ quoniam'.

[8]) G *των αιωνων* inter lineas addidit.

inseruerunt   et in se ruerunt se
και . εαυτουσ . περι . επιραν.   και εαυτουσ περι επιραν
laboris mihi nemo exhibeat   mihi nemo molestus sit
κοπουσ. μοι Μηδεισ. παρεχετω.   κοπουσ. μοι. Μηδεισ. παρεχετω.

aliaque quae qui vult ex eis quae supra attulimus facile colligat.

Sed etiam F neglecto facile intellegitur G suo arbitrio verba Latina supra Graeca posuisse. Nam saepe Latina scribens haesitabat errabat scripta mutabat, quod certe factum non esset, si ille Latina iam supra Graeca posita invenisset:

in his in quibus nunc in quibus erubescitis
Rom VI, 21 εφοισ νυν. επαισ χυνεσθαι

in uasa misericordiae quae quae praeparauit
IX, 23 επι σκευη ελαιουσ ουσ α. προητοιμασεν

ne forte tibi
nec tibi parcat
XI, 21 Μη . πω.σ.ου δε σου φεισεται.

huius saeculi huius uno e calice
I Cor II, 6 του αιωνοσ τουτου. X, 17 του ενοσ αρτου ποτηριου

titus qui mecum erat cum esset graecus erat compulsus
Gal II, 3 τιτοσ ο συνεμοι ελληνων Ην. αγκασθη

non natura non sunt dii seruiuistis
IV, 8 τοισ . μη . φυσει ν ουσειν θεοισ εδουλευσαται

Ipsius archetypi rationem uno quodam loco clare perspicere mihi videor.[1]) II Cor X, 16 haec sunt in G

in praeparata gloriari qui autem gloriatur
εισ τα ετοιμα καυχησασθαι Inpp Ο δε καυχωμενοσ

En litterae Latinae in medio Graeco, altiores quam quae supra Graeca adhibentur ipsisque Graecis mensura pares, linea subducta improbatae. Primas syllabas esse eorum quae supra scripta sunt cognovit Matthaeius. Evolvas si placet F, hunc ibi stichum invenies

εισ . τα . ε. τοιμα . καυχησασθαι. in his quae praeparata sunt gloriari

Jam rem tenes. Codicis G scriptor, homo diligentissimus et laboriosus, momentum temporis dormitans in viam codicis X incidit, sed protinus errore animadverso ad suam rationem revertit. F verba Latina ad Vulgatam accommodavit. Sic igitur habuit X

εισταετοιμακαυχησασθαι in praeparata gloriari

VII. Postquam probatum est in uniuersum in X neque verba Graeca inter se distincta neque Latina super Graeca scripta fuisse, de eis videndum est, quae huic rei minus consentanea videantur. Nam cum F et G tot locis tantum alter ab altero differant, tum nonnunquam mirifice in errore conveniunt. Cuius rei saepe me nullam causam invenire ingenue fateor velut: Rom IX, 11 ηκατεκλογην (item XI, 5) 23 γνωρεισητο πλουτος XI, 33 ανεξειχνιασ τοι αιοδοι XIII, 2 εαυτοι σχριμα I Cor III, 17 οιτιν εσεσιαι IV, 14 αγαπηταν ουθετω Eph V, 12 γεινομεν αυπαυτων VI, 14 τηνοσ φυνυμων.

---

[1]) Est alius locus similis, de quo ob aliam causam infra dicetur, v. p. 16.

Facile concedo fieri potuisse, ut singula vel ipse X vel alii postea in codice aliquo modo distinguerent, item ut nonnullis locis variae lectiones supra Graeca Latine scriberentur. Tamen haud raro perspicitur, quomodo librarii vix rudimentis linguae Graecae imbuti in eundem errorem inducti sint. Aut enim satis habebant e continuatione litterarum unum quidem aliquod verbum sibi familiarius extricavisse velut I Cor I, 27 *κατα ισχυνη* II, 1 *ουκ αθυπεροχην* 15 *υπο υδενοσ* II Cor I, 14 *καθα περ* (pro *καθαπερ*). Aut Latina timide et pedetemptim secuti decipiebantur Rom VII, 5 *τα δια του νομου η ν εργειτο quae per legem e r a n t operabantur* XI, 4 *αυτω οχρημα τισμοσ illi responsum diuinum.* Ex his non debere concludi verba in X iam fuisse dirempta, eo clarius intellegitur, quod codicum consensus saepe ita effectus est, ut alter quod prius recte effecerat post in peius mutaret velut II Cor XII, 4 F *αρπη. τα.* G *αρρη'τα* Gal III, 1 *εβασκαν . εν. εβασκαν'εν* Ephes I, 20 *ενηργησ. εν. ενηργησ'εν* II Tim II, 18 *γεγον . ειναι. γεγον'εναι.* Contra II Cor II, 3 F statim recte scripsit *εδι. μαι.* (= *εδει με*) G idem secunda cura effecit *εδι', μαι* I Cor IV, 21 G idem peccaverat atque F *πνευματι τεπραοτητοσ*, peius fecit, cum Latina supra scriberet *τεπρα'οτητοσ* (quoque mansuetudinis) I Thess. IV, 8 F *ο. α. θετων* (qui haec spernit) G *ο. α. εθετων.* Verbum *αθετων* in X non diremptum fuisse patet e correctura quae est in G.

VIII. Sed etsi X verba non distinxerat, tamen easdem saepe falsas verborum imagines, quas F et G distincte expresserunt, illum animo sibi finxisse perspicuum est. Ita haec praefinivit Rom IV, 14 *και καινωται* pro *καικαινωται* (= *κεκενωται*) VII, 17 *νυν ειδε* pro *νυνει δε* (= *νυνι δε*) VIII, 1 verba *κατακριμα τοισ* in unum contrahenda quasi genetivum verbi *κατακριμα* XV, 26 *αχαιακοι νωνειαν* pro *αχαια κοινωνειαν* II Cor III, 10 *ουδε δοξασται* pro *ου δεδοξασται* Phil II, 4 *εκαστοισ κοπουντεσ* pro *εκαστοι σκοπουντεσ.* Nam cum omnibus his locis eaedem ambobus erroris causae fuerint, dubium non est, unde eas repetiverint. Sed lectori ipsi iudicandi facultas danda est.

Rom IV, 14	et euacuata ⳁ exinanita est fides *Καικαινωται η πιστισ*	*και . καινωται . η . πιστισ*	et exinanita est fides
VII, 17	nunc autem ⳁ ecce *Νυν ειδε*	*Νυν . ειδε.*	Nunc ecce
VIII, 1	nihil erga nunc condemnationis est *Ουδεν . αρα νυν κατακριματοισ*	*ουδεν . αρα . νυν . κατακριμα*	Nihil ergo nunc damnatio
	in xpo ihu *εν . χρω ιηυ*	*τοισ εν . χρω ιηυ*	nis est his
XV, 26	et achaici collationem *και αχαιακοι νωνειαν*	*και αχαι‿ακοι . μωνειαν.*	et achaici collationem
II Cor III, 10	neque glorificatum est *ουδε δοξασται*	*ουδε . δοξασ‿ται.*	nec glorificatum est

De Phil II, 4 v. supra p. 8.

Cum F antiquam lectionem in Latino saepissime cum Vulgata commutaverit, e distinctione uerborum nonnullis locis concludi potest, uter Latinum fidelius reddiderit:

Rom X, 12	iudaei neque et graeci *ϊουδαι . ουτε και ελληνοσ*	*ιουδιαι . ουτε και ελληνοσ*	iudaei et greci

quod et donavi si quid et
II Cor II, 10 ο . και χαρισμαι . Ει τι κε

donavi
χαρισμαι

eramus autem servientes
Gal IV, 3 Ημεῖς δε δουλωμενοι.

fratres autem obsecro
12 Αδελφοι δε ομαι

2. Verba ab X mutata ex sententia eius
Cor II, 12 θυρα μοι ην εωγμενη. Est in
stium mihi apertum esset.

instantia mihi cotidiana
XI, 28 Η επιστασεισ μοι η καθημερινη

η επιστασεισ μοι καθημεροι . νη

codices Graeci habent η καθ ημεραν. η μεριμνα
η καθημεραν = cotidiana decepitus effecerat ηκαθη
X legerat συμφωνη εισ χρω. Non dubito,
communicatio in xpo
συμφωνη εισ χρω.

Cum eo deducti simus, ut fidem et indolem
explicanda videtur. Ut ipsa verba Graeca
si quid in Latino plenius legebatur. Interim
recipienda satis erat. Latina saepe supp ... idem
G saepe signo 8 in margine appicto aliquid de
habet f I Cor XIII, 3 pauperum add. f
quae esset causa spatii intermissi non intelle
II Thess II, 7 teneat add f II Tim II, 12 και
Latine ex parte suppleuit f.

et coheredes autem xpi
VIII, 17 G και . κληρονομοι δε χρυ F και . κλη ... ρονομοι. et heredes heredes quidem
δε χρυ di coheredes autem xpi

erat coheredes, apparet igitur eadem verba Latina ante se habuisse
6 I G om. verba συνεπεσχετονη τι ισχυει. F Latine supplevit, in Graeco spatii aliquid
Rom XIV, 10 in manducando f in edendo g spatii neuter intermi
appinxit 8.
Spatium vacuum reliquit solus G Rom XIV, 23 de quo loco suo tempore
posteriorem partem D F G transtulerunt 21
Causam spatii intermissi non video Col III, 2 verbum ημων. II
in F G, I Thess II, 15 inter verba των et
in Graecum X vertere conabatur,
habet G

1 ΙΕ ex ΙΘ.

... in codice aliquo modo ... scriberentur. Tamen haud ... in eundem errorem inducti ... aliquod verbum sibi famili- ... 15 ενο νδενοσ II Cor I, 14 ... incipiebantur Rom VII, 5 τα ... αυτω οχρημα τισμοσ illi respon- ... verba ... misse diremta, eo clarius intellegitur, ... st, ... recte effecerat post in peius mutaret ... Gal III ... εβασκανζεν Ephes I, 20 ενηργησ. ... II Cor II, 3 F statim recte scripsit εδι. μια. ... μια ... IV, 23 G idem peccaverat atque F ανεφιεν

... I Thess IV, 8 F ο. α.

... fuisse patet e correctura quae est in G.

... non distinxerat ... falsas verborum imagines, quas ... est. Ita haec praefinivit Rom IV, 14 ... κατηργηται ... pro νυνι δε ... νυνι δε VIII, 1 ... verbi κατακριμα XV, 26 αχαιαχοι ... pro ου δεδοξασται Phil II, 4 εκαστοια ... eaedem ambobus erroris causae ... int. ... indicandi facultas danda est.

Rom IV, 14 κατηργηται ...	... πιστισ	et exinanita est fides
...	...	Nunc ecce
... κατακριμα ...	... κατακριμα	Nihil ergo nunc damnatio
...	...	nis est his
... αχαι ...	...	et achaici collationem
...	...	nec glorificatum est

... 4 ...

Cum ... commutaverit, e distinctione ... aderit:

... και ελληνι ...	ιουδαιοι ... και ελληνοσ	iudaei et greci

II Cor II. 10	quod et donaui si quid et ο . και χαρεισμαι. Ει τι χε	ο.και.χαρισμαι.ει.τι.κεχαρισμαι.	quoddonaui si quid
	donaui χαρισμαι		donaui
Gal IV, 3	eramus autem seruientes Ημεθα δε δουλωμενοι.	ημεθα . δε . δουλωμενοι.	eramus seruientes
12	fratres autem obsecro Αδελφοι δε ομαι	αδελφοι . δε . ομαι. [1])	fratres obsecro.

2. Verba ab X mutata ex sententia eius distinxerunt F et G his locis:
II Cor II, 12 *θυρα μοι ην εωγμενη.* Est in codicibus Graecis *θυρασ μοι ηνεωγμενησ* in Latinis *(cum) ostium mihi apertum esset.*

instantia mihi cotidiana sollicitudo
II Cor XI, 28 *Η επιστασεισ μοι η. καθημερινη. Μεριμνα*

.η. μ
η. επιστασεισ. μοι. καθημερι . νη. μεριμνα.

Codices Graeci habent . . *η καθ ημεραν. η μεριμνα.* Ex his X et oculis et versione Latina (*η καθημεραν = cotidiana*) deceptus effecerat *ηκαθημεριμνημεριμνα.* II Cor VI, 15 Pro *συμφωνησισ χω* X legerat *συμφωνη εισ χρω.* Non dubito, quin G eius interpretationem quoque reddiderit:

conuenientia ⳁ communicatio in xpo
συμφωνη εισ χρω.

Cum eo deducti simus, ut fidem et indolem codicis X cognoscamus, iam ratio eius accuratius explicanda videtur. Ut ipsa verba Graeca tangere haud verebatur, sic in Graeco excidisse statuebat, si quid in Latino plenius legebatur. Intermittebat enim tantum spatii quantum ad ea quae deesse videbantur recipienda satis erat, Latina saepe supplebat. Est igitur tantundem fere spatii in F et G (in G saepe signo ȝ in margine appicto aliquid deesse indicatum est): Rom VIII, 1 Verba Latina e Vulgata habet f. I Cor XIII, 3 *pauperum* add. f g II Cor VIII, 11 *in uobis* add. g, sed ita collocavit, ut quae esset causa spatii intermissi non intellexisse videatur. Eph II, 4 *misertus est nostri* add. g II. Thess II, 7 *teneat* add f II Tim II, 12 verba *και συνβασιλευομεν* 13 *ει απιστουμεν* om F G, Latine ex parte supplevit f.

et c haeredes autem xpi
Rom VIII, 17 G *και . κληρονομοι δε χρυ* F *και . κληρο νομοι.* *δε χρυ* et heredes. heredes quidem di . coheredes autem xpi.

g scripturus erat *cohaeredes*, apparet igitur eadem verba Latina eum ante se habuisse atque f. Gal V, 6 F G om. verba *ουτεπεριτομη τι ισχυει.* F Latine supplevit, in Graeco spatii aliquid intermisit.

Rom XIV, 10 *in manducando* f *in edendo* g add., spatii neuter quicquam intermisit, G in margine appinxit ȝ.

Spatium vacuum reliquit solus G Rom XIV, 23 de quo loco suo tempore dicetur et Rom XVI, 16 cuius loci posteriorem partem D F G transtulerunt in v. 21.

Causam spatii intermissi non video Col III, 21 post verbum *υμων,* II Tim II, 4 post verbum *αρεση* in F G, I Thess II, 15 inter verba *των* et *και* in F, II Cor I, 18 in G.

Etiam in Graecum X vertere conabatur, quae e codicibus Latinis supplebat. Rom IV, 18, sic habet G

---

[1]) ΔЄ ex ΔΘ.

sic erit semen tuum
Ουτωσ εσται το. σπερμα. σου

ωσ αι αστερεσ του ουνου και:
δ sicut stellae caeli και: το αμμον τησ θαλασσισ et non infirmatus
και μη ασθενησασ

Verba suppositicia secunda cura addita esse apparet. F ea statim in textum recepit:

ουτωσ . εσται.	sic erit
το . σπερμα . σου . ωσ . αι.	semen tuum sicut
αστερεσ . του ουνου . και το.	stellae caeli et
αμμον . τησ . θαλασσισ.	arena maris.
και . μη . ασθενησασ.	Et non infirmatus

Sic fere puto X hunc locum exhibuisse

ουτωσ εσται	Sic erit	
το σπερμα σου	semen tuum	
	sicut stellae caeli	ωσ αι αστερεσ του ουνου
	et arena maris.	και το αμμον τησ θαλασσισ
και μη ασθενησασ	et non infirmatus	

Post versum *το σπερμα σου* G in verba Latina incidit, tum aliquanto spatii intermisso pergentis oculi rursus errore ad verba Latina deducti sunt. Denique verba in margine adscripta partim supra Graeca partim in eo quod vacuum relictum erat scripsit, versum proximum sub Latinis posuit.[1])

Verbum *αυτοισ* adscriptum ad Rom III, 3 *επιστευθησαν* (credita sunt illis *αυτοισ*) a G ex X petitum esse existimandum est. Nam Gal II, 7 in F et G in ipso textu legitur *πεπιστευται μοι το ευαγγελιον*. Verbum Latinum per lusum litteris Graecis expressum in textum Graecum immigravit Phil IV, 3 *σε εγνησιε γερμανε συνζυγαι* (F G).

3. Restat, ut emendationum e Graecis codicibus petitarum mentionem faciamus, quas iam ab aliis X traditas accepisse videatur. G fere et antiquam et correctam lectionem servavit, F alterutram. Rom IV, 15 F *πον* G *Πον* (ceteri *ου*) I Cor VII, 12 *ουκ* *ουχ* (χ) II Cor XII, 7 *αγγελοσ* *Ανγελοσ* (+ γ) I Cor IX, 20 (*τοισ ιουδαιοισ ωσ ιουδαιοσ*) *τοισ ιουδαιοσ ιουδαιοισ* *τοισ ιουδαιοισ ιουδαιοισ*, ante *ιουδαιοισ* in margine *ωσ* (quasi). II Cor V, 8 (*θαρρουμεν δε*) *θαρρουμεν ουν* *θαρρουμεν ουν δε* *δε* (in fine lineae) postea additum esse adnotat Matthaeius. II Thess II, 4 *ωστε αυτον εισ τον ναον του θυ ινα θν καθεισαι* F G, *ινα* absurdum est, pro *ινα* K L alii habent *ωσ*, plerique omiserunt, G ad *ινα* (ut) adscripsit *ωσ* (quasi). Rom VI, 2 post *οιτινεσ* F G hab. *γαρ*. Gal V, 23 post *εγκρατεια* D F G *αγνεια*. Utroque loco G et in textu et in margine hoc signum habet ·/

4. Nonnulla in X explicationis causa adscripta erant: G bis habet *η* (·|· ητω) II Cor I, 17 et IV, 7. Ad verbum *αυτη* Rom VI, 12 (*εισ το επακουειν αυτη* sic F G) G adnotavit ·|· *τη αμαρτια*. Rom IX, 31 F habet *εισ νομον* -:- *δικαιοσυνησ*. In legem iusticiae (*δικαιοσυνησ* item ℵ^c K L P) Gal V, 10

[1]) Cf. supra p. 13

F ουδεν αλλο φρονησεται ην εχι η αληθια του χρυ — quod nihil aliud sapietis ∸ quam habet ueritas xpi.

G in margine: haec est quam habet ην εχι ueritas η αληθια xpi του χυ [1]) in textu φρονησεται:

5. Haud pauca X invitus peccabat aut litteram praecedenti parem aut similem vel geminando vel omittendo aut litteras similes inter se confundendo.

Rom X, 14 δε επιστευσωσιν 15 δε εκηρυσσουσιν I Cor I, 30 εγενηθη η σοφια II, 9 ουσου ουκ (pro ουσ ουκ) VII, 29 δε εφημει II Cor III, 13 ουκ καθαπερ Phil I, 27 μια ψυχησ συναθλουντεσ IV, 3 σε εγνησιε

I Cor II, 5 μη (pro μη η) III, 19 πανουργει αυτων V, 8 ωστε ορταζωμεν VII, 15 η αδελφη pro η η αδελφη 28 γαμη παρθενοσ (pro γαμη η παρθενοσ) II Cor III, 14 τησ ημερον (pro τησ σημερον) X, 10 και σχυραι Gal IV, 24 ορου σινα.

X confudit Λ et Δ II Cor V, 20 αaιομαινοι (pro δεομενοι) Λ et Δ II Cor I, 6 βλιβαια (pro βαιβαια = βεβαια) Eph V, 19 αλλουντεσ (pro λαλουντεσ) Λ et Χ Eph II, 7 επεραομενοισ Λ et Є II Cor V, 17 γεγοναν Λ et Δ II Cor V, 3 εκλυσαμενοι 6 επιλημουντεσ ibid. απολημουμεν Λ et Χ Rom VIII, 39 λωρεισαι (pro χωρισαι) Gal VI, 10 μαχλιστα (Phil IV, 22 μαλλειστα) O et Є I Cor VII, 25 ηλεημονοσ Γ et Τ II Cor VI, 13 πλαγυνθητε Τ et Π I Tim II, 1 ταρακαλει ζ et ξ Rom VII, 11 εζηπατησεν Λ omisit ante Μ Rom XV, 15 τομηροτερον Λ ante Λ Philem 20 σπαγχνα Δ post Λ Eph V, 10 αληθια οκειμαζοντεσ (pro δοκιμαζοντεσ).

II Cor V, 19 ασιιζομενοσ (pro λογιζομενοσ) VII, 7 επιποθηον (pro επιποθησιν) Rom IX, 31 εφθοχεν (pro εφθασεν) I Cor XIV, 19 λαλησμεν (pro λαλησαι) II Cor V, 7 ουδειιδειδουσ (pro ου δια ειδουσ).

Quantum F et G ad X cognoscendum valeant, satis indicavisse mihi videor. Ut pleniorem eius imaginem exprimamus, alios codices circumspicere opus est quibuscum conferatur.

IX. Est vero unus codicibus F et G aliquantum antiquior, quippe qui VI. saeculo exaratus esse videatur, et ipse versionem Latinam e regione habens D. Hic ab aliis sacrae scripturae vetustis codicibus velut a ℵ A B C conformatione stichorum multum differt (cf Gregory l. c. p. 343 sq.). Hi enim singulis stichis numerum litterarum quam maxime parem reddere studebant, orationis partes per stichos distinguere non curabant. Contra D membra et incisa orationis stichis ita definiebat, ut quamvis studiosus esset brevitatis, de aequabilitate uersuum minime sollicitum se praeberet. Cum hac ratione sine dubio cohaeret ea, quae in antiquioribus codicibus Vulgatae observatur. Tamen aliquantum haec ab illa differt. In Vulgata enim ampliora orationis membra ita inter se distingui solent, ut initium cuiusque sententiae littera maiore lineam excedenti indicetur, ipsa sententia arbitrio vel usu librariorum versibus dividatur. Ita fit, ut in ipsis comprehensionibus librarii fere conveniant, in singulis versibus saepe inter se differant. Doleo quod id exemplis ex ipsis epistulis Paulinis sumptis explanare non possum; quae cum mihi praesto non sint, evangeliis uti liceat, de quorum stichometria e variis codicibus nonnulla collegi. Ita Matth. II, 1—4 sic exhibent:

[1]) Suspicor haec olim adscripta fuisse ad v. 8 πισμονη, de quo posthac videndum erit.

Cod. Harleiensis 1775

Cum ergo natus esset
ihs in bethleem iudeae
In diebus herodis regis
Ecce magi ab oriente
uenerunt hiero
solymam dicentes
Ubi est qui natus est
rex iudaeorum
Uidimus enim stellam
eius in oriente
Et uenimus adorare eum

Cod. Foroiuliensis

Cum ergo natus
esset ihs in be
thleem iudeae
in diebus herodis
regis
ecce magi ab ori
ente uenerunt
hierosolymam
dicentes
Ubi est qui natus
est rex iudaeorum
Uidimus enim stel
lam eius in orientem
Et uenimus adora
re eum

Cod. Cott. Nero D IV

Cum ergo natus esset
ihs in bethleem
iudeae in diebus
herodis regis
Ecce magi ab oriente
uenerunt hierosoly
mam dicentes
Ubi est qui natus est
rex iudaeorum
Uidimus enim stellam
eius in oriente
Et uenimus
adorare eum

Ab hac igitur ratione D eo recedit, quod stichorum fine semper aliqua etiam orationis incisio indicatur. Stichos D in singula quasi capita colligit, quae circuitu saepe multum inter se diversa eodem modo atque in Vulgata singulae sententiae inter se distinguuntur. Sic igitur codicis D scriptura (I Cor 1) procedit

Παυλοσ αποστολοσ χυ ιυ
δια θεληματοσ θυ
και σωσθενησ ο αδελφοσ
τη εκκλησια του θυ
ηγιασμενοισ εν χω ιυ
τη ουση εν κορινθω
κλητοισ αγιοισ

Paulus apostolus xpi ihu
per uoluntatem di
et sosthenes frater
ecclesiae di
sanctificatis in xpo ihu
quae est corinthi
uocatis sanctis

X. Si quis cum his quae supra exhibuimus codicum specimina conferet ab eis non solum G sed etiam F valde abhorrere intelleget. Nihilo minus in utroque eorum eiusdemmodi stichometriae vestigia deprehendi statuendum est. In G enim multa verba littera maiore quam sunt ceterae incipiuntur. Partibus orationis distinguendis has litteras inservire perspicuum est. Stichi igitur sub eis latent ut vidit Rettigius (IV evangeliorum cod. Sangallensis Graeco-Latinus p XIII) et multo ante Hoffmannus (cod. Boernerianus p. XX). Itaque illae cum principiis stichorum D, apertis erroribus exceptis, fere semper conveniunt. Sed ex hoc non iam sequitur, ut a D deducendae sint. Nam numerus stichorum D certe duplo maior est neque fieri potuit, quin etiam longiorum stichorum initia cum breviorum saepissime convenirent. Cum igitur diversa genera partitionis fuisse demonstratum sit, videndum est, num hoc ad aliam normam quam D directum sit. Sed certa quadam ratione G textum omnino non divisit. Grandiores enim illae litterae aliis locis frequentiores, aliis rariores occurrunt saepissimeque similia diverse distinguuntur. Hoc paucis exemplis illustrare sufficiet. Ut vero G cum D uno obtutu comparari possit, litteris maioribus quae sunt in G retentis eiusdem verba stichis codicis D concludam.

Rom V, 15 Αλλ ουχ ωσ το παραπτωμα
Ουτωσ και το χαρισμα
Ει γαρ τω του ενοσ παραπτωματι
Οι πολλοι απεθανον
Πολλω μαλλον η χαρισ του θυ
και η δωρεα χαριτι
τη του ενοσ ανου ιυ χυ
εισ τουσ πολλουσ επερισσευσεν

II Cor V, 20 ον υπερ χυ πρεσβευομεν
ωσ του θυ παρακαλουντοσ
Δι ημον
Δαιομενοι υπερ χυ
καταλλαγηναι θω
21 τον μη γνοντα
αμαρτειαν
υπερ ημων αμαρτιαν
εποιησεν

VI, 14 Αμαρτια γαρ υμων
Ου κυριευσει
Ου γαρ εσται υπο νομον
Αλλα υπο χαριν

Rom VIII, 20 Τη γαρ ματαιοτητη
η κτισεισ υπεταγη
ου θελουσα
αλλα δια τον υποταξαντα
εφ ελπειδει

X, 6 Η δε εκ πιστεωσ δικαιοσυνη
Ουτωσ λεγει
Μη ειπησ εν τη καρδια σου
Τισ αναβησεται εισ τον ουρανον
Τουτ εστιν χν καταγαγειν

21 Διοτει και αυτη κτισισ
ελευθερωθησεται απο τησ δουλειασ
τησ φθορασ
εισ την ελευθεριαν τησ δοξησ
των τεκνων του θυ

Antiquam rationem aliis locis desertam, aliis servatam esse vides. Hoc neglegentia et erroribus librariorum paulatim effectum esse clarius intellegitur, si G cum F comparatur, in quo litterae maiores multo rarius adhibentur et ita, ut quam vim haberent, ipsum librarium plane ignorasse appareat, velut Rom IV, 1—12 D 54 stichis complectitur, G stichorum initia indicat 30 (quorum 4 non congruunt cum D) F 4. II Cor VI, 1—2 D habet stichos 10, G 6, F 4. II Cor VI, 5—6 D 12, G 11 (1 a D diversum) F nullum.

Interdum autem F et G et inter se et cum D consentiunt.

I Cor I, 13 Μεμερειστai ο χσ
Μη παυλοσ εσταυρωθη υπερ υμων
Η εισ το ονομα παυλου εβαπτεισθηται
14 Ευχαρειστω τω θω

I Cor III, 4 Ουχι ανθρωποι εσται
Τισ ουν εστιν απολλω
Τισ δε παυλοσ
Διακονοι δι ων επιστευσατε

Fit etiam, ut F stichos servet, quos G non notavit.

Rom IX, 27
F G Ησαιασ δε κραζει
F { Υπερ του ισραηλ
Εαν η ο αρειθμοσ sqq.

XII, 12
G { Τη ελπιδει χαιροντεσ
Τη θλειψει υπομενοντεσ
Τη προσευχη προσκαρτερουντεσ
F Ταισ μνιαισ των αγιων

XIII, 7
G { Αποδοτε ουν πασιν τασ οφειλασ
Τω τον φορον τον φορον
τω το τελοσ το τελοσ
F G Τω τον φοβον τον φοβον
F Τω την τειμην την τειμην

IV, 16
F G Παρακαλω δε υμασ
F Μειμηται μου γεινεσθαι

I Cor IV, 10

F G { *Ημεισ μωροι δια χν* / *Υμεισ δε φρονιμοι εν χρω* / *Ημεισ ασθενεισ* / *Υμεισ δε ισχυροι* }

G { *Υμεισ ενδοξοι* / *Ημεισ δε ατειμοι* }

F *Εωσ αρτει ωρασ*

G *Και πεινωμεν Και δειψωμεν*

II Cor II, 6

F G *Ιχανον τω τοιουτω*

F *Η επιτιμια αυτη*

II Cor III, 12

F G *Εχοντεσ ουν τοιαυτην ελπιδα*

F *Πολλη παρρησια χρωμεθα*

VII, 14

G *Αλλ ωσ παντοτε*
εν αληθεια ελαλησαμεν υμιν

F { *Ουτωσ και η καυχησισ ημων* / *Η προσ τειτον* }
αληθια εγενηθη

G *Και τα σπλαγχνα* sqq.

Satis his probari puto quorum stichorum vestigia alia servaverit G alia F alia uterque, eos olim ad similitudinem eorum conformatos fuisse qui sunt in D.

XI. Multum in hac re etiam interpunctio versionis f valere videatur. In qua ad verba interpungenda rarissime alia signa praeter punctum adhibentur. Quae vero in ea saepe minutissima orationis membra distinguuntur, ea mirum in modum cum d consentiunt. Ita quae hic punctis inclusa conspiciuntur cum stichorum d mensura plane congruunt.

Rom XIV, 20

Noli propter es
cam . destruere opus
di . Omnia quidem munda.

XV, 3

Et enim xpc
non sibi placuit. Sed sicut
scriptum est. Improperia
improperantium tibi .[1]) ceciderunt
super me.

XV, 14

Quom pleni estis
caritate . et repleti . om
ni scientia . ut inuicem possi
tis monere.

I Cor VII, 18

Circumcisus aliquis
uocatus . n adducat preputium . in
prepucio aliquis uocatus . non
circumcidatur . Circumcisio ni
hil est . sed obseruatio mandato
rum di . Unusquisque in uocatio
ne . qua uocatus est . in ea perma
neat. Seruus uocatus es . n tibi
sit curae. Sed si potes li
ber . fieri [2]) magis utere.
Qui enim in dno uocatus est seruus.
libertus dni est.

Tamen nimium ex hoc concludere nolim, cum eandem rationem in ep. ad Hebr. adhibitam esse videam, qua X caruit (v. supra p. 1).

Sed utut de hac re iudicatur, quae in Graeco sunt stichorum reliquiae, eae aliam originem quam stichi codicis D certe non habent. Sed quaeritur, utrum codices ipsi ad D vel ad communem

---

[1]) Sunt duo stichi in d:
Inproperia
Inproperantium tibi

[2]) Sic est in codice. Post 'fieri' punctum ponendum fuisse vides.

[illegible] D [illegible] revocandi sint [illegible] [illegible] [illegible] requirerent. Illud multo probabilius esse [illegible] si [illegible] [illegible] acquiesceremus. Cum vero gravissima [illegible] [illegible] esse.

XII. Sed priusquam ad [illegible] explicandi accedam [illegible] [illegible] D divisas esse diximus prima [illegible] [illegible] F [illegible] initio versus litteram prominentem [illegible] Rom. [illegible] [illegible] versus littera omnino deest vel secunda [illegible] posita est. [illegible] [illegible] initiales artificiosius pingendae essent, adscriptae [illegible] animadvertit scriptor [illegible] ipsas tamen non notavit p. XXXII [illegible] [illegible] litterae in margine praenotatae nec [illegible] [illegible] sunt. Accedunt alia capitulorum indicia [illegible] [illegible] constanti verbis quam ceteri versus [illegible]. Deinde [illegible] cum puncto suprascripto [illegible] locis saepe [illegible] [illegible] [illegible] quae cum D comparari possint.

Ut vero satis intellegatur, quae inter capita D [illegible] [illegible] conferre. Cognata enim est cum capitum [illegible] [illegible] aliisque codicibus Vulgatae adhibita est [illegible] [illegible] nos nostro iure hos comparare possimus [illegible] [illegible] ad Rom. in capita 51 [illegible] cod. A [illegible] [illegible] ceterum eadem ratione adhibitae cod. Cave [illegible] [illegible] in 60, alii in 28. Hos omnes numero [illegible] [illegible] capita in eo excidisse, quae supersunt ad [illegible] [illegible] capitula codicum F D A[1] inter se comp[illegible]

Rom	F	D	A	Rom	F	D	A	Rom	F	D	A
I. 1		1	1	II. 14		9		[illegible] 21	1		
8		2	2	17		10		7			[illegible]
13		3	3	21		11		31			16
18			4	25		12		IV. [illegible]		2	17
26		4	5	III. 1		13	7	3			18
II. 1		5	6	5			8	9	3		[illegible]
3		6		9			[illegible]	13			[illegible]
7		7		10		14		19			
13		8		incip. F				23			

[1] A = cod. Amiatinus.

[2] [illegible] a meo quidem proposito alienum sed gravisse[illegible] [illegible] mirabatur, quod capita codicis A initio cap. XV [illegible] numerum 51 falso loco [illegible] [illegible] post passionem [illegible] (= XV [illegible] [illegible] dictio est. Ergo ex antiquiore quodam codice [illegible] doxologia quae vocatur [illegible], ca[illegible]

σ ουν τοιαυτην ελπιδα
παρρησια χρωμεθα

αληθεια ελαλησαμεν υμιν
Ουτως και η καυχησις ημων
Η ... αληθεια εγενηθη
G Και τα σπλαγχνα κτλ.

... G ... alia F alia uterque, cod. omn ... videatur. In qua ad verba ... quae vero in ea saepe minutissima ... consentiunt. Ita quae hic punctis inclusa ...

... 18

Circumcisus aliquis
uocatus . n adducat preputium . in
prepucio aliquis uocatus . non
circumcidatu . Circumcisio ni
hil est . sed obseruatio mandato
rum di . Unusquisque in uocatio
ne . qua uocatus est . in ea perma
neat. Seruus uocatus es . n tibi
sit curae. Sed si potes li
ber . fieri [2] magis utere.
Qui enim in dno uocatus est seruus .
libertus dni est

... olim ... rationem in ep. ad Hebr. adhibitam

... horum reliquiae, eae aliam originem ... codices ipsi ad D vel ad communem

... tum fuisse vides

cum D originem revocandi sint, an ipsi aliunde orti solam orationis divisionem e codice cum D cognato repetiverint. Illud multo probabilius esse patet et si demonstrari non posset, facile in coniectura acquiesceremus. Cum vero gravissima eius rei argumenta exstent, non videntur praetereunda esse.

XII. Sed priusquam ad ea explicanda accingamur, alia quaedam res expedienda est. In capita epistulas in D divisas esse diximus prima cuiusque littera ceteris fere duplo maiore lineam excedente. Item in F ter initio versus litteram prominentem animadverti Rom VII, 1 IX, 20 XI, 33. Multis locis prima versus littera omnino deest vel seorsum in margine posita est. Has rubricatoris gratia, cui litterae initiales artificiosius pingendae essent, adscriptas esse animadvertit Scrivenerus, nonnullas pictas adesse dicit, ipsas tamen non notavit (p. XXXII). Sed earum nonnullae quidem eo perspicuae sunt, quod litterae in margine praenotatae nec exscripta littera initiali deletae in editionem Scriveneri translatae sunt. Accedunt alia capitulorum indicia. Nam finis eorum saepe clausula ex uno vel certe paucioribus constanti verbis quam ceteri versus indicatur. Deinde quae in textu raro adhibetur virgula cum puncto suprascripto (;) his locis saepius occurrit. Ex his indiciis satis multa capita constituuntur, quae cum D comparari possint.

Ut vero satis intellegatur, quae inter capita D et F intercedat ratio, opus est ea cum aliis quoque codicibus conferre. Cognata enim est cum capitulatione codicis D ea, quae in codice Amiatino et Fuldensi aliisque codicibus Vulgatae adhibita est. Cum Latinis autem codicibus potius quam cum Graecis nos nostro iure hos comparare posthac elucebit. Distribuerunt igitur cod. Amiat. et Fuld. epistulam ad Rom. in capita 51 (alii velut cod. Vallicellianus effecerunt 70 capite 42 in plures dissecto, ceterum eadem ratione adhibita) cod. Cavensis in 18, cod. Reginensis in 12, unus quidam Casinensis in 60, alii in 28. Hos omnes numero valde superat D, quocum F ita consentit, ut multa quidem capita in eo excidisse, quae supersint ad eandem normam directa esse intellegatur. Ad hoc probandum capitula codicum F D A [1]) inter se comparata proponam. [2])

Rom	F	D	A	Rom	F	D	A	Rom	F	D	A
I, 1		1	1	II, 14		9		III, 21	1		
8		2	2	17		10		27		15	10
13		3	3	21		11		31		16	
18			4	25		12		IV, 1	2	17	
26		4	5	III, 1		13	7	4		18	
II, 1		5	6	5			8	9	3	19	
3		6		9			9	13		20	
7		7		19		14		19		21	
13		8		incip. F				23		22	

---

[1]) A = cod. Amiatinus.

[2]) Rem a meo quidem proposito alienam sed gravissimam hoc loco perstringere mihi liceat. Qui attente haec perlustrabit, mirabitur, quod capita codicis A initio cap. XV deficiunt. Iam si titulos capitum, qui epistulae praemittuntur, inspicies, numerum 51 falso loco adscriptum esse intelleges. Est enim cap. 51 'De mysterio domini ante passionem in silentio habito post passionem uero ipsius reuelato' (= XVI, 25—27). Capitum igitur XV et XVI (praeter finem) omnino nulla divisio est. Ergo ex antiquiore quodam codice illa capitulatio in Vulgatam recepta est, in quo epistula ad Rom. doxologia quae vocatur finiebatur, capitula XV et XVI deerant.

Rom	F	D	A
V, 1	4	23	11
3		24	
6		25	12
8		26	
10		27	
12		28	
14		29	13
15			14
ibid. ει γαρ	5		
17		30	
18	6	31	
19		32	
20	7	33	
VI, 1	8	34	
5		35	
12	9	36	
15	10		
17		37	
19	11	38	
VII. 1	12	39	17
2		40	
4	13	41	
5		42	
7	14	43	
12	15	44	
13		45	
14		46	18
21	16		
24		47	
25 αρα	17	48	
VIII, 3		49	
6		50	19
12	18	51	
15			20
18	19	52	
19		53	
24			21
26	20		
28	21		
30			22
31	22	54	
33			23

Rom	F	D	A
VIII, 35	23	55	
37	24	56	
IX, 1	25	57	24
6	26	58	25
8		59	
10		60	
13		61	
14	27	62	26
16		63	
18		64	27
19	28		
20	29		
21		65	
22		66	28
27		67	29
28 εν δικ.		68	
29		69	
30	30	70	30
31		71	
X, 1	31	72	31
5		73	32
6 τουτ εστιν		74	
7 ,, ,,		75	
8 ,, ,,		76	
14	32	77	33
16		78	
17		79	
19	33	80	
20		81	
21		82	
XI, 1		83	34
2 η ουκ		84	
4		85	
5		86	
7	34	87	35
9		88	
11		89	36
12		90	
13		91	37
15		92	
16	35	93	
17		94	

Rom	F	D	A
XI, 19		95	
22	36	96	
25	37	97	38
28		98	
33	38	99	39
XII, 1	39	100	40
3		101	41
4		102	42
16 μη	40	103	
XIII, 1	41	104	43
7			44
8	42		
9 και ει		105	
11			45
14 της		106	46
XIV, 1	43	107	
6		108	
7			47
9		109	48
10	44		
14		110	49
15			50
16		111	
19	45	112	
21		113	
22 μακαριος		114	
XV, 1	46		
4		115	51
5		116	
7		117	
8		118	
10		119	
11		120	
12		121	
13		122	
14	47	123	
15		124	
17		125	
19 ωστε		126	
25	48		
30	49	127	
33		128	

Rom	F	D	A
XVI, 1	50	129	
3	51	130	
5	52	131	
6		132	
7		133	
8	53	134	
9		135	
10		136	

Rom	F	D	A
XVI, 10^2	54	137	
11		138	
11^2		139	
12		140	
12^2		141	
13		142	
14	55	143	
15	56	144	

Rom	F	D	A
XVI, 16		145	
17	57		
19 *χαιρω*		146	
20		147	
22		148	
23 *α. ν. εραστοσ*		149	
24		150	
25		151	

Ceterarum epistularum capita F minus bene servavit. Universa per omnes tres codices capita prosequi opus esse non videtur, sed capitibus F enumeratis notam cuiusque cum eo congruentis codicis addere sufficiet.

I Cor			
I, 9	F		
IV, 1	F	D	A
V, 1	F	D	A
9	F	D	A
VII, 1	F	D	A
25	F	D	A
VIII, 1	F	D	A
9	F?		
IX, 4	F		
24	F?	D	A
X, 18	F	D	A
XIV, 20	F	D	
II Cor			
II, 8	F?	D	
12	F	D	A
IV, 7	F	D	
VI, 11	F	D	A
VII, 5	F	D	
X, 4	F		

Gal			
III, 24	F	D	
Eph			
II, 19	F	D	A
III, 1	F	D	A
IV, 1	F	D	A
VI, 23	F	D	
Phil			
II, 19	F	D	A
IV, 4	F	D	A
Col			
II, 20	F	D	
III, 12	F	D	A
I Thess			
IV, 1	F	D	A
9	F	D	A
13	F	D	A
V, 1	F	D	A
12	F	D	A
14	F	D	

II Thess			
II, 1	F	D	A
13	F	D	A
III, 1	F	D	A
6	F	D	A
I Tim			
I, 8	F?	D	A
18	F	D	A
III, 1	F		A
II Tim			
II, 8	F?		A
IV, 1	F	D	A
17	F?		
Tit			
I, 5	F	D	A
II, 1	F		A
6	F	D	
III, 1	F	D	
Philem			
4	F	D	A
17	F	D	

Ter nec in X initium capitis absolutum fuit. Habent enim F G I Cor VI, 1 *Ολμα* pro *Τολμα* Gal I, 6 *Μαζω* pro *Θαυμαζω* I Tim II, 8 *Θυλομαι* (= *Ουλομαι*) pro *Βουλομαι*.

XIII. Si Singula capita F cum D comparamus, in numero versuum ea interdum mirifice inter se consentire intellegimus. Ita cap. 33 D (= Rom V, 20, 21) cum 7 F numerum versuum omnino parem habet.

Νομοσ δε παρισηλϑεν
ινα πλεονασῃ το παραπτωμα
ου δε επλεονασεν η αμαρτ ια
υπερεπερισσευσεν η χαρισ
ινα ωσπερ εβασιλευσεν
η αμαρτια εν τω ϑανατω
ουτωσ και η χαρισ βασιλευσῃ
δια δικαιοσυνησ
εισ ζωην αιωνιον
δια ιυ χυ του κυ ημων

ομοσ δε παρεισηλϑεν ϊνα
πλεονασῃ το παραπτωμα οπου
δε επλεονασεν η αμαρτια
ϋπερ επερισσευσεν η χαρισ.
ϊνα ωσπερ εβασιλευσεν η
αμαρτια εν ϑανατω ουτωσ
και η χαρισ βασιλευσῃ δια
δικαιοσυνησ εισ ζωην αιω
νιον δια ιυ χυ του κυ
ημων

Si utriusque codicis singuli versus inter se comparantur, apparet quomodo alteri ex alteris orti sint. Nam cum D sensus rationem haberet, F ad concinnitatem quandam et aequalitem versuum tenderet, hic versibus paulum inflexis numerum eundem reddidit. In F igitur exceptis duobus extremis versibus, qui pro uno habendi sunt, longissimus versus non plus 23, brevissimi non minus 20 litteras habent, contra in D longissimus brevissimos 9 litteris superat.

Ita evenit, ut non solum saepissime initia stichorum codicis F, sed interdum etiam toti stichi cum D congruant.

Rom IV, 20 εισ την επαγγελιαν του ϑυ
ου διεκριϑη τη απιστια
αλλ εδυναμωϑη τη πιστι
δουσ δοξαν τω ϑω | πλη
ροφορηϑεισ

V, 15 αλλ ουχ ωσ το παραπτωμα
ουτοσ και το χαρισμα
ει γαρ τω του ενοσ παραπτωμα
τι | οι πολλοι απεϑανον
πολλω μαλλον η χαρισ του
ϑυ |

VI, 14 ου γαρ εσται υπο νομον
αλλα υπο χαριν

22 το δε τελοσ ζωην αιωνιων

VII, 3 ελευϑερα εστιν απο του νομου

6 νυν δε κατηργηϑημεν
απο του νομου του ϑανατου
εν ω κατειχομεϑα | ωστε

11 και δι αυτησ απεκτινεν
12 Ωστε ο μεν νομοσ αγειοσ

VII, 20 Ει δε ο ου ϑελω τουτο ποιω

21 Ευρισκω αρα τον νομον
τω ϑελοντει εμοι ποιειν
το καλον |

VIII, 2 ο γαρ νομοσ του πνσ τησ ζωησ
εν χρω ιηυ ελευϑεροσεν σαι
απο του νομου τησ αμαρτειασ
και του ϑανατου |

5 τα τησ σαρκοσ φρονουσειν

15 Ου γαρ ελαβεται πνα δουλεγιασ

27 ο δε ερευνων τα καρδιασ
οιδεν τι το φρονημα του
πνσ | Οτι κατα ϑν εντυγχανει
Υπερ αγειων;

31 Τι ουν ερουμεν προσ ταυτα

32 πωσ ουχι και συν αυτω
παντα ημιν χαρισεται

XIV. Singularum epistularum stichorum ratione inita plus stichorum habere intellegitur D quam F in Rom (inde a III, 19) 183 I Cor 517 II Cor 459 Gal 235 Eph 281 Phil 104 Col 97 I Thess 107 II Thess 58 I Tim 173 II Tim 97 Tit 58 Philem 25. Vides minimum interesse inter D et F in ep. ad Rom, aliquanto plus in I ad Cor, reliquas pro cuiusque ambitu vix inter se differre, a D etiam longius recedere. Ut vero singulae epistulae stichorum ratione inter se differre incipiunt, sic omnino in libris transcribendis antiquam rationem magis magisque desertam esse verisimile est.

XV. Itaque X propius quam F ad D accessisse putandus est. Atque hoc G cum D et F comparato probatur. Est enim illius quoddam genus errorum quod certe facilius e D quam F nascatur. Nam cum in omnibus libris transcribendis eveniat, ut librarii aliquid transiliant aut otiose repetant, tum facilius erratur in libro brevium stichorum saepe similiter desinentium vel incipientium. Facillime enim oculus similitudine verborum vel syllabarum praesertim in fine vel initio stichorum exstantium deceptus ab alio ad alium stichum vagans quae media sunt praeterit. Atque huiusmodi erroribus G magis obnoxius erat, quod suum librum nova quadam et ab X diversa ratione instituens oculos minus fixos in libro describendo tenere poterat quam qui propius ad eum accedebat. Solet tamen ille errorem commissum protenus animadvertere, quod idem e natura libri transcripti consequitur. Nam in libro orationem versibus clarius distinctam exhibente oculus item facilius ab errore revocatur. Hoc modo plures stichos cum D congruentes X continuisse quam F probatur.

I Cor X, 17 G *εκ του ενοσ αρτου και του ενοσ αρτου ποτηριου*

F	*Οι γαρ παντεσ εκ του*	D	*οι γαρ παντεσ εκ του ενοσ αρτου*
	ενοσ αρτου και του ενοσ ποτη		*και του (ενοσ) ποτηριου* [1])
	ριου μετεχομεν		*μετεχομεν*

XIII, 12 *Αρτει γινωσκω εκ μερουσ Τοτε δε εκ μερουσ επιγνωσομαι*

αρτει γινωσκω εκ μερουσ τοτε	*αρτι γινωσκω εκ μερουσ*
δε επιγνωσομαι	*τοτε δε επιγνωσομαι*

Phil III, 12 *Η ηδη τετελειωμαι δικαιωμαι Η ηδη τετελειωμαι*

η ηδη δικαιω	*η ηδη δεδικαιωμαι*
μαι η ηδη τετελειωμαι	*η ηδη τετελιωμαι*

I Cor XV, 44 *Εγιρεται σωμα πνευματικον Καθωσ ει εστιν σωμα ψυχικον*
Εστιν και πνευματικον καθωσ γεγραπται

εγιρεται σωμα πνευμα		*εγειρετε σωμα πνικον*
τικον Ει εστιν σωμα ψυχικον		*ει εστιν σωμα ψυχικον*
εστιν και πνευματικον καθωσ		*εστιν και πνικον*
γεγραπται		*(ουτωσ και γεγραπται)*
	X	*καθωσ και γεγραπται*

[1]) *ενοσ* deest in D.

Rom XV, 19 *εν δυναμει αυτου Σημειων και τερατων εν δυναμει αυτου πνσ αγιου*

F *εν δυναμει αυτου Σημειων*
και τερατων εν δυναμει πνσ
αγιου

D *εν δυναμει αυτου*
σημειων και τερατων
εν δυναμι πνσ αγιου

I Cor VI, 15 *Οτι τα σωματα υμων μελη χρυ Ποιησω μελη πορνησ Μη γενοιτο Η Αρα ουν*
τα μελη του χυ ποιησω μελη πορνησ Μη γενοιτο

Η ουκ ουδατε οτι τα σωματα
υμον μελη χρυ Η αρα ουν τα
μελη του χρυ ποιησω μελη πορ
νησ Με γενοιτο

ουκ οιδατε οτι τα σωματα υμων
μελη χυ (εστιν)
αρασ ουν τα μελη του χυ
ποιησω μελη πορνησ
μη γενοιτο [1])

./

II Cor I, 15 *Εβουλομην προτερον ελθιν προσ υμασ Και αφ υμων προπεμφθηναι εισ την*
./
ιουδαιαν Ινα

Εβουλομην
προτερον ελθιν προσ υμασ
ινα δευτεραν χαριν εχηται και
δια υμων απελθιν εισ μακαι
δονιαν και παλιν απο μακαι
δονιασ ελθειν προσ υμασ και
αφ υμων προπεμφθηναι εισ τιν
ιουδαιαν

εβουλομην προτερον
ελθιν προσ υμασ
ινα δευτεραν χαριν
εχητε
και δι υμων απελθιν
εισ μακεδονιαν
και παλιν απο μακεδονιασ
ελθιν προσ υμασ
και αφ υμων προπενφθηναι
εισ την ιουδαιαν

:/

Rom III, 22 *Νυνι δε χωρισ νομου Δικαιοσυνη* [2]) *θυ δια πιστεωσ ιηυ χρυ εισ παντασ και*
:/
επι παντασ πεφανερωται

Νυνι δε χωρισ νομου
δικαιοσυνη του θυ
πεφανερωται μαρτυρου
μενη υπο του νομου και
των προφητων δικαιοσυ
νη δε θυ δια πιστεωσ ιηυ
χρυ εισ παντασ και επι πανταο

νυνει δε χωρισ νομου
δικαιοσυνη θυ πεφανερωται
μαρτυρομενη υπο του νομου
και των προφητων
δικαιοσυνη δε θυ
δια πιστεωσ ιυ χυ
εισ παντασ και επι παντασ

XVI. Duobus locis G ampliora transiturus erat.

1) I Thess IV, 14 | 17 *Ουτωσ παντοτε ουν κω εσομεθα Και ο θσ*

2) II Cor XII, 18 | XIII, 2 *περιεπατησαμεν Οτι εαν ελθω παλιν Ου φισομαι Ου*

---

[1]) *εστιν* om. X.

[2]) Est rasura inter *δικαιοσυνη* et *θυ*.

Hoc quomodo factum sit non video, nisi librarius in foliis volvendis erraverit. Quod si ita est, ad formam codicis X his locis propius adducimur. Ea quae G omissurus erat, si cum Tischendorfii Novo Testam. ed. VIII et cum D et F conferuntur, comprehenduntur 1) stichis 7½ T prope 21 D [1]) 14½ F 2) 11⅛ T 34 D 26½ F. Complectitur igitur alter locus dimidium fere spatii quam quod alter, ut alter unam alter duas paginas explevisse videatur. Cum vero F duodetricenos, D vicenos singulos versus per singulas paginas exhibeant, paginas X etiam minus quam D continuisse concludendum est.

Hoc alia quadam re confirmatur. Sunt enim et in F et in G plures eaedemque lacunae spatio in utroque vacuo relicto 1) I Cor III, 8 *ο φυτευων* — 16 *το πνευμα του θυ* 2) VI, 7 *ηδη* — 14 *τησ δυναμεωσ αυτου* 3) Col II, 1 *και οσοι* — 8 *στοιχεια του* 4) Philem 21 *πεποιθωσ* usque ad finem. Praeterea in G 5) Rom I, 1 *αφωρισμενοσ* — 5 *πιστεωσ*. Lacunae omnes pleno sticho D incipiunt, item desinunt 2, 4, 5. In 1 ultimus stichus D in duos dividi potest, ut haec quoque lacuna pleno sticho finiatur. Aequant autem stichorum numerum 1) 13½ T 37½ D 2) 15½ T 39 D 3) 13 T 33⅜ D 4) 5⅜ T 17 D [2]) 5) (inde a I, 1 *Παυλοσ*) 6½ T 16 D.

Videntur igitur in X et prima et ultima pagina oblitteratae fuisse, praeterea 3 folia omnino defuisse, ita tamen ut et primae paginae initium et tertii folii (Col II, 8) ultima verba servata essent.

XVII. Tamen detrimenta illa non X videtur cepisse, sed potius hic ipse e codice mutilo descriptus fuisse. Nam F omnibus his locis versionem Latinam integram eamque cum Vulgata consentientem exhibet. Atque iam X illas lacunas Latine explevisse, ex eo apparet, quod G ad I Cor III, 8 adnotat 'deest in graeco.' Nam si quis in libro Graece et Latine scripto in Graeco aliquid desiderat, in Latino id legisse existimandus est.

Ita ad Y pervenisse videmur. Hunc legibus stichometricis etiam artius astrictum fuisse cum per se probabile est tum eo perspicitur, quod in X multa omissa erant quae cum mensura stichorum D plane congruunt velut Rom III, 26 : 5 versus XII, 3 : 1 XVI, 12 : 2 I Cor I, 26 : 1 I, 27 : 3 II, 6 : 2 VII, 19 : 1 X, 23 : 2.

Videtur iam undique via ad graviores quaestiones munita esse. Ipsam nunc ingredi nos vetant huic dissertationi circumscripti fines. Si vero ea quae adhuc disputavimus viris doctis probata erunt, rem institutam ad eum quem mente praecipimus finem nos alio tempore perducturos esse speramus.

---

[1]) Primus stichus est *ουτωσ και ο θσ* extremus *και ουτωσ παντεσ συν χω.*

[2]) Adde subscriptionem epistulae = 2 D.